3.2.1.1. Doğru Bilginin İmkânı

"Herhangi bir şeyi bilebilir miyiz?", "Bilme mümkünse hangi şeyleri, nasıl bilebiliriz?" bu sorular, bilgi kuramının en temel sorularını oluşturmaktadır. Bir yanda "kesin doğru bilginin mümkün olduğu", diğer yanda "sağlıklı hiçbir bilginin mümkün olmadığı" ileri sürülmektedir.

Bir varlık hakkında mutlak kesinlikte doğru bilgilere sahip olabilir miyiz? Örneğin domates hakkında "Domates kırmızıdır." bilgisi kesin midir? Domatesin olgunlaşmadan önce yeşil, daha önce sarı bir çiçek, onun öncesinde yeşil bir fide, daha da öncesinde turuncu bir tohum olduğu düşünülürse bu bilginin mutlak kesinlik taşımadığı anlaşılır. Buna karşılık herhangi biri "Gördüğüm şu domates kırmızıdır." önermesini ileri sürebilir ve bunun kesin bilgi olduğunu iddia edebilir. Bu kişi, renkleri birbirine karıştırma engeli olan ve bunun da farkında olmayan biriyse yine şüpheli bir bilgi ortaya çıkabilir. Olgusal bir durum üzerinde oluşan bilgiler bile şüpheli olabiliyorsa olgusal olmayanlar için durum daha da karmaşık hâle gelebilir.

MÖ 530'larda yaşamış olan Xenophanes'un (Ksenefon) "Eğer insan şans eseri söyleyebilseydi en son gerçeği./Bunun ne olduğunu kendisi bile bilemezdi./Aslında her şey örülmüş bir tahmin ağından ibarettir." dediği rivayet edilir. Kuşkucu filozoflara göre en sağlam görünen gözlem ve deneyim durumunda bile örneğin suya batırılan çubuğun göze kırık görünmesinde olduğu gibi duyular bizleri yanıltmaktadır.

Kuşkucular, algı yanılmalarını örnek göstererek duyular aracılığıyla elde edilen bilgilere güvenilemeyeceğini savunurlar. Aynı zamanda bilginin mutlak yani değişmez olmadığını da ileri sürerler. **Septik** düşünürler; bazı bilgilerin kesin bir şekilde ispatlanamaması, bazılarının değişime uğraması, bunun yanında insan duyularındaki hata payı ve benzeri her türlü göreceliğe dayanarak doğru bilginin mümkün olmadığı görüşüne varmıştır.

Doğru bilginin mümkün olduğunu düşünen filozoflar ise septiklerin görüşlerini çürütmeye çalışmış ve bu konuda bilgiye sağlam temel teşkil edecek kaynaklar aramıştır. Septik filozoflara karşı bilginin varlığını savunmaları dogmatik filozofları taraf yapsa da görüşleri itibarıyla birbirlerinden farklılık gösterirler. Başka bir deyişle dogmatik filozoflar bilginin varlığında uzlaşır ama kaynağı bakımından ayrışırlar.

Uygulama

Aşağıda verilen bağlantıdaki videoyu izleyip videodan hareketle soruları cevaplayınız.

Ames Odası Videosu

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=6283

Sorular

1. **Algı yanılmaları, bilginin doğruluğu için şüphe oluşturur mu? Açıklayınız.**
2. **Doğru bilgiye nasıl ulaşılabilir?**